

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice št. 15.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.
Inserati:
Štatsopna peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju dajo se
popust.

Ljubljanski List

Velja
za Ljubljano
v upravnništvo:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
60 kr., na mesec
60 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.
Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 6 gl.,
za četrt leta 3 gl.,
60 kr. in za jeden
mesec 86 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 155.

V Ljubljani v sredo, 3. septembra 1884.

Tečaj I.

Lex Kvičala.

Tesna je zveza med slovenskim in českim rodом, od one dobe pričenski, ko sta oba naroda se začela buditi iz svoje nenaravne, usiljene apatije. Intimno občevanje prvega slovenskega pesnika z kongenijalnimi českimi veleumi bilo je med prvimi znamenji, da sta se našla dva krvna brata, koja navzlic svoji tedaj tužni usodi nista obupala, priboriti si izgubljeno dedščino svojih očakov. Od tega trenutka sem delili smo žalost in veselje, skupno smo se radovali svojih duševnih proizvodov, v politični borbi stali smo v isti bojni vrsti kot zvesti sobojevniki, in to prijateljsko razmerje postaja trdnjše in tesnejše z dné do dné. Naravno torej, da sedaj v očigled časnikarskemu hrupu, pri plamtečih govorih, ki se razlegajo po raznih českih taborih, marsikedo izmed nas Slovencev povprašuje: Kak je vendar ta glasoviti zakon, ki čedalje bolj vznemirja Čeha in Nemce, čudna ta „Lex Kvičala“?

Radovednemu rojaku odgovarjati ne bode težko, mnogo težje nam bode, pojasniti mu praktične posledice tega postavnega zarodka. Kajti le *per nefas* se govori o Kvičalovi „postavi“. Niti v českem deželnem zboru ga dosedaj niso imeli na dnevnem redu, parlamentarna diskusija tega velevažnega predloga se niti pričela ni, celó konkretne oblike, v koji ga duševni oče njegov namerava predložiti deželnemu zboru, dosihmal niso dognane in le česki klub v Pragi imel je priliko, uže pred jednim letom posvetovati se o tem vprašanji ter se dogovoriti o njegovih načelih. „Lex Kvičala“ je tedaj vsaj dandanes vsekako še nek anahronizem.

Kaj pa je provzročilo predlog českega učenjaka, po znanstvenem svetu splošno spoštovanega prof. Kvičale? Lakomnost nemškega „Schulvereina“, čegar grabežljivo roko tudi Slovenci, da-si nena Kranjskem, tembolj pa na južnem Štajerskem bridko čutijo. To

društvo, osnovano baje kot agitacijsko sredstvo proti sovražnemu ministerstvu, prelevilo je kmalu svojo narav ter se sedaj prizadeva, iznaroditi, potujčiti slovanski zarod. Naravno tedaj, da je z ozirom na pogubne nasledke tega rovanja strokovnjak prof. Kvičala začel premišljevati o načinu, s kojim bi se česki deci vsaj pod posebnimi uveti zabranilo, obiskavati sebi na škodo od „Schulvereina“ ali od druge strani ustanovljene nemške šole.

Vender smo do dobrega uverjeni, da predlagatelj nikakor ne bode zahteval, da česki otrok sploh ne sme v nemško šolo in narobe. Da se bode postava raztezala le na take kraje z mešanim prebivalstvom, po katerih obstojé posebne učilnice za vsako narodnost, razume se samo po sebi.

Koder posebnih šol ni za jedno ali drugo narodnost, ker je število za šolo godnih otrok prepričilo, tam seveda se bode manjšina morala udati ter na kak drug način skrbeti za to, da se mlada generacija ne izgubi narodni celoti. O tem tedaj niti ne govorimo. Toda mi odločno zanikujemo celó to pravo, da bi država smela po svoji učni upravi brezpogojno prepovedati starišem, izbrati si šolo s kakim koli učnim jezikom, katera jim sploh godi. Naravno pravo in pozitivni zakoni dajó starišem oblast nad otrokom; stariši imajo dolžnost, a tudi pravico, skrbeti za njegovo odgojo. Osebo to pravo je tako utrjeno v človeški naravi, da v vsej človeški povestnici nahajamo le redke poskuse, nadomestiti ga z nekim državnim nasilstvom — in to ni nikjer in nikoli še ugajalo interesom človečanstva! Recimo tedaj, da bi trd Slovenec na pr. potom odgoje iz svojega sina nameraval napraviti pristnega Tevtona — svobodno mu, če se mu posreči! Obžalovali bi sicer zmoto njegovo, a prepovedati mu to početje, *bracchium seculare* na pomoč klicati proti njegovi tesnosrčnosti, bilo bi neosnovano, neprimerno, krivično! Na narodnost otrok vpliva do neke starosti vendar le volja očetova. To čutimo najbolj v Slovincih.

Kolikrat se mora resni šolnik namuzati nepremišljenemu očetu, kateri je lani vpisal jednega sina med Nemce, letos drugega uvrstil med Slovence. In celó tak slučaj se je pripetil, da je mož Slovenec v svoji razsodnosti jednega in istega dečka jedno leto vpisal kot Slovence, a drugo leto ga potisniti mislil med rojene Germane. Kaj vam koristi v takih odnošajih postavna določba, ali, da drugače formuliramo vprašanje, po katerem kriteriji se ima določati narodnost šolskega otroka?

Vse drugačno lice pak dobiva „Lex Kvičala“, ako se njen duševni oče ne ozira na narodnost učencev, temveč le na to, če so učnega jezika zmožni ali ne? Kajti v slučajih, če oče svojega sina brez neobhodne potrebe sili v zavod, čegar učnega jezika ne razume, v tem slučaju žali neprevidni oče vsa pedagogična načela, škoduje odgoji svojega sina, zavira in onemogoči vse vspehe učiteljskega truda. Otrok, nezmožen učnega jezika, ako ni poseben talent, ali sam zaostaja, ker ne more slediti pouku, ali pa zadržuje vse svoje tovariše, ako se namreč učitelju zljubi, ozirati se na težave, s kojimi se ima nerazvit učencev duh boriti na tezalnici nerazumljivega mu pouka. Sigurno bode predlog prof. Kvičale le v tej obliki mogel prodreti v praškem deželnem zboru, da se v krajih, kjer obstojé posebne šole za vsako v deželi zastopano narodnost, v dotično šolo sprejemajo le oni otroci, kateri so zmožni učnega jezika.

Vender se pa ne dá tajiti, da se dejanjski izpeljavi tega po svojem načelu čisto primernega in pravičnega nasveta protivijo nekatere praktične težave. O njih prihodnjič.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

V. Gosp. Vaso Petričič poroča o prošnji občine Semič za dovolitev štirih semnjev za blago in živino, in sicer v ponedeljek pred sv.

Listek.

Vaško naključje.

(Dalje.)

Ko je vstopila Anica v sobo, ponavljal je Želina svoj predlog.

„Bodem ti dober mož, tvojemu očetu dober sin, premisli si dekle, predno rečeš: da ali ne. Zjutraj pridem po odgovor.“

Podal je obema roki in odšel.

Prečudno: oča in hči nista niti besede o Želinovem predlogu spregovorila.

Drugi dan, ko je Želina zopet k Vozabu zašel, prišla mu je Anica nasproti in molče mu podala roko.

Razumel jo je, vskliknil od radosti in dvignil devo kakor peresce od tal ter pritisknil jo na svoje prsi.

Tako slavne svatovščine se uže dolga leta v celi okolici niso spominjali.

Želina se je „skazal“; v ničemur ni štedil denarja in dal sklicati vse sorodnike in znanca, da bi svatovščina bila dosti truščna. Od same radosti je bil kakor omamljen.

„Sveta resnica je: če se stari zaljubi,

dela huje nego mladi,“ govoril je vsak, ki je srečnega ženina videl.

Anica, videvša Želino tako veselega, se je tudi smijala in se vsakemu zdela zadovoljna.

Tudi Vozabovo čelo, drugokratni neprestano mračno, se je na dan svatbe zjasnilo.

„Le Vaclav nam tukaj manjka,“ spregovoril je Želina k gostom; „ni dobil dovoljenja,“ je dodal kakor v izgovor — toda verjel ni temu sam, niti kateri od gostov.

Na posestvu se je začelo vse drugo življenje; mlada kmetica poprijela se je z vso vnetostjo svoje dolžnosti in spravljala vse v vzorni red.

Gospodar se je tudi pomladil, — bodisi vsled mlade gospodinje, ali vsled tega, da je znala vse tako vzorno devati v red, je bilo vse kakor na niti.

„Gospodinja je vendar le zlat steber domačnosti,“ je rekaval Želina pri vsaki priliki družini.

„Naš gospodar bi svoji ženi nebesno modrino iz neba znesel,“ odgovarjala je družina ljudem, ki so poizvedovali, kakó se pri njih imajo.

In vendar se je gospodinja sredi dela tako često zamislila.

Kaj je manjkalo mladi ženi? Sama tega ni vedela. Začetkom, dokler še ni bilo vse v red spravljeno, čutila se je skoro srečno.

Sedaj vendar, ko je imela uže več časa, nakupičevala so se misli. — Prišle so same, same se vkradle v glavo in privabile ji često solze v oči.

Ni znala sama, kaj ji manjka. Povsod se ji je zdelo žalostno in pusto, najbolj pak še v lastnem srci.

Često je karala svojo nehvaležnost, očitala si sami sebi, zakaj ni več takšna kot je bila poprej. Toda nihče ni opazil premembe v ravnaji Želinove; samo Vozab, ki je sedaj pa sedaj tjekaj prihajal, je poizvedevalno gledal na hčer z očmi skoro v njeno dušo se vglabljalje.

„Ta evangelik je vendar le pravi čmernež; namestu da bi se hčérine sreče veselil, hodi od tod žalostnejši kakor poprej,“ govorili so ljudje o Vozabu.

Toda nihče od njih ni vedel, kako mu je to dete k srcu prirastlo, kako mu je bilo drago in kako ga je bolelo, ko so te mile oči tako žalostno nanj gledale.

Vedel je za gotovo, da hčer ni tako zadovoljna kakor bi se bilo dozdevalo. — Toda

Gregorijem, v ponedeljek pred sv. Jurijem, v ponedeljek pred sv. Antonom in v ponedeljek pred sv. Uršulo. Jednaka prošnja se je stavila uže v letu 1876. in 1880., a se je tedaj odbila. Ker se je pet občin izreklo proti pomnožitvi semnjev in ker je v črnomeljskem okraju uže več semnjev, se je odsek izrekel proti dovolitvi prošnje ter stavil predlog:

Zbornica naj se v svojem izreku c. kr. deželni vladi izreče proti dovolitvi semnjev.

Gosp. A. Ledenig omenja, da je občina Semič od drugih občin v trgovinskem prometu odločena ter ji je zelo težko svojo živino in poljske pridelke spraviti v denar, ker so najbližji semnji v Metliki in v Črnomlju po štiri ure hoda oddaljeni od nekaterih krajev. Razvidno je, kako težavno je obiskavati te trge, osebito ob zimskem času. Občina Semič leži v sredi občin Črešnica, Vinji Vrh in Kot, katere pripadajo k župniji Semič in katere bi tudi imele koristi od semnjev v Semiči. Po trditvi občinskega zastopa bi bili semnji za prebivalstvo tudi zaradi tega koristni, ker bi si lahko na njih nakupovalo potrebnih rečij, katere mora zdaj z veliko izgubo časa nakupovati na drugih semnjih. Gosp. govornik meni, naj bi se oziralo na to prošnjo, vendar samo v toliko, da bi se mestu štirih, dovolila samo dva semnja, katera bi zadostovala.

Pri glasovanju se z večino glasov vzprejme gosp. A. Ledeniga predlog, naj se c. kr. deželni vladi priporoča, da se občini Semič dovolita dva semnja za blago in živino.

VI. Gosp. Mihael Pakič poroča o naslednjih prošnjah za odpustitev dokaza sposobnosti za samostalni nastop in izvrševanje obrta:

1.) Ivan Krajec iz Rudolfovega prosi, da bi se mu odpustil izkaz o sposobnosti za knjigovozni obrt. Prosilec izvršuje od leta 1877 v Rudolfovem knjigotiskarski obrt in od leta 1881. tudi knjigotrštvo. Prosilec dokaže s spričevalom, da se je v prostih urah skozi pet let učil knjigovozstva ter ga tudi izvrševal, tako da je sposoben samostavno izvrševati knjigovozni obrt. C. kr. okrajno glavarstvo toplo priporoča prošnjo ter omenja, da ni samo v interesu prosilčevem, marveč tudi v interesu prebivalstva, če Krajec poleg knjigotrštva in knjigotiskarstva izvršuje tudi knjigovozni obrt. Odsek stavi torej predlog: Zbornica naj c. kr. deželni vladi prošnjo priporoča.

Gosp. J. Žitnik omenja, da se prosilec ni izučil v knjigovozstvu ter da se leta, v katerih je delal kot volonter, ne morejo šteti za leta pomočništva. On je torej mnenja, naj se prošnja odbije.

Gosp. A. Klein omenja, da se je prosilec v istini učil knjigovozstva ter da ima sposobnost za to obrt, zaradi tega podpira tudi odsekov predlog.

Gosp. V. Petričič tudi priporoča odsekov predlog, kateri se potem z večino glasov tudi vzprejme.

on jo ni silil — sama je tako hotela in gub je postajalo čim dalje več na Vozabovem čelu.

Enkrat na večer je sedela Želinova sama na vrtu. Bil je krasen spomladni večer, poln mesečne lepote, opojne vonjave in povsod na okrog veličastna tišina; bil je tak večer, ko je duša ganutjem najbolj pristopna, ko bi se človek radostil in smijal in kmalu na to zopet plakal, ne da bi vedel zakaj.

Utopljena v misli ni opazila Želinova, da se je pred njo vstopil mlad, visok mož v vojaški obleki.

„Dober večer, dekle! Je Želinova doma?“

„Ni, ali v hipu pride“, je odgovorila vsa se tresoč. Vedela je, koga ima pred seboj; trenotek, katerega se je tako bala, je došel. Vaclav je prišel nepričakovano. Mlada kmetica je hotela nekaj reči, toda ni zamogla spraviti besede iz sebe. Videč to zadrego, povprašal jo je urno vojak: „Niste mari Vi sami gospodinja?“ In ko je mlada žena molče pritrčila, poprijel jo je Vaclav za roko in jo krepko stisnil.

Anica se je oddahnila, kamen ji je odpadel od srca. Vaclav se torej ni jezil! Molče sta korakala v sobo.

2.) Fran Hren iz Toplic prosi, da bi smel nastopiti in samostavno izvrševati mizarški obrt, ne da bi moral izkazati s spričevalom, da se je mizarstva učil. Prosilec omenja, da se je mizarstva učil ter da je 2 leti in 8 mesecev služil kot mizarški pomočnik. To slednjo trditve izkaže tudi s spričevalom o službovanju. C. kr. okrajno glavarstvo priporoča prošnjo in odsek, prepričan o sposobnosti prosilčevi za mizarški obrt, stavi predlog: Zbornica naj priporoča prošnjo.

Predlog se vzprejme.

VII. Gosp. M. Pakič poroča o prošnji občine litijske zaradi nastavitve maksimalne tarife za meso. Meso pitanih volov naj bi se kilo plačevalo po 44 kr., meso od krav, bikov in junic naj bi se kilo plačevalo po 42 kr. C. kr. okrajno glavarstvo priporoča prošnjo ter omenja, da je v političnem okraju litijskem na leto 43 živinskih semnjev, da je tako lahko mogoče mesarjem dobiti si klavno živino. Nastavitve maksimalne tarife za meso bi gotovo ne bila pogubna naredba za mesarje, ker so cene itak visoko odmerjene, občinstvo pa se vendar mora varovati škode. Odsek se strinja z mnenjem c. kr. okr. glavarstva, ker se mora nastavitve maksimalnih tarif osebito zaradi tega priporočati, ker zdanji zakon nič ne ve o določanju cen ter se občinstvo lahko oškoduje. Odsek torej stavi prošnjo: Slavna zbornica naj priporoča prošnjo litijske občine.

Predlog se vzprejme.

(Dalje prihodnjič.)

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

Nj. veličanstvo cesar vrne se dne 6. t. m. iz Ogerske nazaj na Dunaj, kjer bode dne 7. t. m. sprejel srbskega kralja Milana, kojemu na čast se bode istega dne priredil v cesarski palači v „Schönbrunn“ sijajen diner, katerega se bodo udeležile tudi Nj. veličanstvo cesarica in nadvojvodinja Maria Valeria, cesarjevič Rudolf in vsi na Dunaji bivajoči člani cesarske rodovine. Dne 9. septembra odputujeta cesar in kralj Milan ter deputacije tujih oficirjev na Ogersko k velikim vojaškim vajam. Dne 12. septembra povrne se cesar zopet na Dunaj ter se bode potem 15. ali 16. t. m. sešel z ruskim carjem v Skierniewicach.

Pražki „Politik“ brzojavlja se z Dunaja, da se bodo delegacije sklicale letos med 20. in 25. oktobrom. Točno bode se dan določil še le potem, ko bode ogerski državni zbor končal svojo sesijo.

Pri volitvah v kmetskih občinah na Solnograškem bili so predvčerajšnjem izvoljeni vsi kandidati konservativne stranke, in sicer: J. Schwer, M. Lindner, M. Reschzeiter, J. Lackner, grof Chorinsky, dr. Fuchs, A. Eder in P. Binggl.

Želina je bil uže domá in opazivši Vaclava radosti vzkliknil: „To je vrlo zá-te, Vaclav, da si prišel! Tožil sem uže po tebi, in žena je tudi želela te poznati...“

„Kako se ti vidi do nje?“ je povprašal uže nekako nepogumno, ko je odšla žena v kuhinjo.

„Zdi se mi vrlo“, je odgovoril sin kratko.

„Dá, dobra, sin, in delavna kakor čebela; je sicer še mlada, toda gospodinja, da bi jo iskal. Saj povsod vidiš ta red. Ni moglo pri nas ostati dalje brez gospodinje“ — je dodal stari in nekoliko zarudel.

Vaclav ni odgovoril; stopil je k oknu in gledal ven v jasno noč.

Čez trenotek je prinesla Želinova večerjo in bojzljivo spodbujala k jedi.

Pri večerji se je malo govorilo, kajti vsi so bili nekako osupnjeni in v zadregi.

Časi se je silil gospodar, da bi se z ženo pošalil, toda ta je zmerom le zarudela in Vaclav se zamračil.

„Dozdeva se mu zá-me gotovo preveč mlada“, je pomišljal stari. Konečno so šli vsi k počitku, toda nobeden od njih ni zamogel zaspati.

Ideja kompromisov pridobiva si z vsakim dnevom več tal. V oči gled denašnjih volitev v velikem posestvu gorenje-avstrijskem priporoča celó „Linzer Tagespost“ kompromis med konservativno in liberalno stranko. Škoda le, da se je ideja kompromisa med liberalci gorenje-avstrijskimi porodila še le sedaj, ko so volitve v kmetskih občinah ter mestih in trgih uže obavljene ter je tudi v veleposestvu zmaga konservativcev uže osigurana.

Kakor uže znano, vršile se bodo nove volitve za sabor hrvatski v drugi polovici tekočega meseca. Volilno gibanje je uže sedaj v celi trojedini kraljevini v polnem razvoju. Kolikor se sedaj more sprevideti, ne bodo prihodnje volitve prinesle posebnih prememb. V volilnih okrajih, kateri so bili do sedaj zastopani po pristaših narodne stranke, voljeni bodo skoro vsi dosedanji poslanci; temu nasproti pa bode narodna stranka gotovo zmagala tudi v mnogih okrajih, katere so do sedaj zastopali člani opozicije.

Tuje dežele.

Vojska med Francijo in Kitajsko je torej sedaj oficijalno napovedana. V Parizu, kjer se je mislilo, da bode Kitajska kmalu prosila za mir, napravila je ta vest gotovo velik vtis. Neobhodno potrebno je, da se sedaj čim prej skličejo komore, da se izjavijo o vojski s Kitajsko.

V Varšavi je glavni guvernér Gurko prebivalstvu mesta uradno naznanil prihod carjev ter jih pozval, naj v to ime svoje hiše lep ozaljšajo in na večer razsvetijo. Železni tir, po katerem se bode vozil cesarski vlak, bodo čuvali vojaki. Glavni guvernér priredi carju na čast sijajen bal.

V egiptskem mestu Vadi Halfa zbirajo se angleške čete za ekspedicijo v Sudan. General Wolseley zbrati hoče najmanje 2000 vojakov ter se potem po Nilu peljati proti Kartumu. Sedem manjih angleških ladij je uže odplovilo s pomočnimi četami proti Kartumu; v kratkem sledile jim bodo še ostale angleške ladije, katere so v to svrhu zbrane na srednjem Nilu.

Dopisi.

Iz Ljubljane 3. septembra. [Izv. dopis.] (Veselica v Kranji.) Kar je v lanskih cesarskih duéh zamudilo in pokončalo, to je popravilo vreme Kranju pretečeno nedeljo, ko je kranjska čitalnica obhajala 54. rojstni dan našega presvetlega cesarja Frana Josipa I. Mimo omenjenega imela je veselica še drug namen; na njenem programu je stalo tudi slovesno razvitje krasne nove čitalnične zastave. Veselica snovala se je na jako široki podlagi. Vrli Kranjci povabili so vsa narodna društva sosednih krajev k mnogobrojni udeležbi. Sveta si gostoljubnega in prijateljskega sprejema od strani probujenih in zavednih Kranjcev so

Vaclav je dobil le na kratko dopust, a čez polu leta imel bi se vrniti za zmerom.

Stari se je tolažil, da bo imel namestnika, na katerega se bo zamogel v vsem zanesi; govoril je neprestano o tem, kako lepo bo, ko bo Vaclav sovsema domá.

Anica ni rekla nič, akoravno ji je srcé od radosti utripalo pri spominu, da bo Vaclav za zmirom domá.

Ni znala si tega razjasniti. Toda naenkrat se je dozdevala veselejša, naenkrat se ji je svet zopet dopadel. Bila je kakor spremenjena, na vsacega se je nasmehavala, za vsacega je imela uljuden pogled ali dobro besedo.

„Nu, nu, bala se je Vaclava“, so govoričili domači, „a zdaj, ko vidi, da je dober z njo, je zadovoljna.“

Vaclav je bil vzrok te nagle promene Želinove notranjosti, toda drugače, kakor so ljudje sodili.

Polagoma se je plazilo v dušo vrle žene neko čudno čutilo, ki ga doslej ni poznala. Njeno mlado srcé se je počelo glasiti k svemu pravu.

(Dalje prihodnjič.)

povabljena društva tudi v večjem številu povabilo sprejela ter se slavnosti udeležila, za kar jim nikakor ne sme biti žal.

Vreme je do zadnjega jutra jako slabo kazalo, černo nebo je jako malo obečalo; jelo se je pa nepričakovano hitro na bolje obračati in veselica se je vršila pri najkrajšem vremenu. Udeležba imenovati se mora ogromna. Ljubljanski vlak je pripeljal do 150 udeležencev, izmed njih pet društev s svojimi zastavami, namreč: Čitalnica ljubljanska, šišenska, šentvidska, škofje-loška in Sokol.

Po primernem pozdravu od strani čitalničnega predsednika g. Vinka Majdiča in od strani kranjskih krasotic, koje so na zastave pripele lavorove vence, se je vsa velika družba podala v mesto, kjer so društva oddala na slavnostnem prostoru svoje zastave, gostje pa razšli se po raznih razveseljevanjih. Od višje gorenjske strani je prišlo nepričakovano dosti občinstva, čitalničarji in Liraši iz Kamnika, oboji s svojima društvema, tudi ovenčanima zastavama so se v velikem številu udeležili slavnosti. V poznejši popoldanski uri igrali sta dve vojaški godbi, ljubljanska in tržaška, vsled česar se je na glavnem trgu civilnega in vojaškega občinstva kar trio. Točno ob polušesti uri se je pričela prava slavnost na velikem in prostornem dvorišču g. Petra Mayrja ml.

Slavnostni prostor, posebno gledališki oder, je bil kaj vkusno ozaljšan s zelenjem, zastavami, grbi in podobami, kar je v prvi vrsti zasluga prof. g. Ivanu Franketu. Slavnosti udeležilo se je do 500 ljudi, sploh toliko, kolikor jih je lahko obsegalo zelo prostorno dvorišče; dosti jih je moralo oditi, ker niso dobili prostora. Program veselice same vršil se je kaj eksaktno. V svojem patrijotično navdihnjem pozdravnem govoru spominal se je g. predsednik lanskim slavnostnim dnij in rojstnega dne cesarjevega ter napil zdravico Nj. veličanstvu, na kar je vse občinstvo po vojaški godbi igrano cesarsko himno stojé poslušalo. Slavnostni govor g. Vilfa na je bil jako dobro sestavljen in s pravim občutkom govorjen. Veljal je kranjski čitalnici in njenima zastavama: stari in novi. Po končanem govoru se je nova zastava pobratila z drugimi in kranjska gospica ji je privezala krasen in dragocen, od narodnih Kranjcev darovan trak. Pevske točke so se vršile vseskozi pohvalno, da ne rečem izvrstno, in so bile jako simpatično sprejete. Posebno so pa ugajali posamezni čveterospevi, koji so se morali vsi na občo željo ponavljati. Posebej bi bila omenjati gospoda solista Pribil in Štefančič. Posebno zadnjemu mora biti občinstvo jako hvaležno, da se je tako rekoč v zadnjem trenutku odločil nastopiti mesto nenadoma obolelega gosp. Razingerja; svojo ulogo je jako častno in v obče zaslužen priznanje izvršil.

Pevskim točkam je konečno sledila igra, koja se je zares kaj gladko igrala. Oboji, igralci in igralke, so se resno in jako popolno trudili, dosežati ugoden vspeh ter so s svojimi dobro premišljenimi vlogami puščali pri poslušalcih jako ugoden vtis. Po končanem vzporedu prišel je uže čas za odhod k ljubljanskemu vlaku in je odšla velika večina gostov vsa zadovoljna vsled nepričakovanega vžitka. Kar je pa bilo vztrajnejših, med njimi mimo Kranjcev večina Ločanov in Kamničanov, podali so se v čitalnične prostore in se tu med plesom in veselim pogovorom razveseljevali do ranega jutra. (Med posameznimi točkami je igrala vojaška godba več slovanskih melodij, koje so bile z velikim navdušenjem sprejete.) Če slednjič dostavljam, da se je gostilničar resno potrudil, vsestranskim željam gostov po moči ustrežati, menim, da bodo čestiti bralci „Ljublj. Lista“, koji se sploh zanimajo za to slavnost, z mojim poročilom zadovoljni.

Take in jednake slavnosti ali veselice po deželi so za medsebojno spoznavanje, za jačenje narodne ideje in zavednosti jako koristne in primerne ter vsled tega jako umestne. Želeti bi le bilo vsled tega, da bi ne bile tako redke. *Ergo vivat sequens!*

Iz Komende 30. avgusta. (Izv. dopis.) Šolsko leto se je pri nas končalo, kakor navadno v našem okraji, v sredi meseca avgusta. Teško pričakovane počitnice so nastopile naši deci in gg. učitelji so jih gotovo tudi veseli, pa kaj bi jih tudi ne bili — po dolgem, trudopolnem delu zasluži vsakdo primerni počitek! Gledé počitnic samih pa se nam zdi, da ni vse v pravem redu — posebno v našem in v nekaterih sosednih okrajih bi se gledé sklepanja marsikaj dalo opozoriti. Zato si dovoljujem, danes cenjenemu „Ljublj. Listu“ podati nekoliko svojih mislij o izboljšanju teh deloma res neugodnih razmer.

Kot prvo in najbolj važno zdi se nam, zakaj se pri nas, in to ravno v našem okraji, sklepajo šole sredi avgusta, med tem, ko se vsi učni zavodi ljubljanskega mesta zapirajo uže sredi julija.

Znano je, da se sploh na deželi in po Gorenjskem pričinja glasovito „veliko delo“ nekako s sredino julija in traja še ne do srede avgusta. Tedaj dela na kmetih vse, kar lazi in gre, žanje se žito in seje se ajda, sploh se takrat največ dela in vsak gospodar skrbi, da si pridobi dovolj pridnih delavcev, da se izvrši delo kolikor možno ročno in hitro. In takrat tudi deca ni izvzeta, tudi njo zadene delo, naj si bude še tudi nežna in mlada.

A treba je tudi iti v šolo! Zjutraj od prve zore moralo je dete trpeti in sedaj naj sedi celo dopoldne v šoli — kaj hasne takemu otroku pouk? — nič! Ves zaspan, zdelan in zamišljen dojde v šolo in tam naj sedaj poslušá nauke skrbnega učitelja, ko mu vedno še po glavi šumi ravno kar prestano delo. To ni mogoče. Primeri se tudi, da marsikdo bide na delo in izpusti dva, tri dni šolo; kaj nasleduje lahko potem, lahko zna vsak, kdor prevdari ostrost šolske postave. Oče naj plača kazen za neopravičene ure in če nima denarja ali noče plačati prisojene mu globe, tedaj ide čisto lahko — v zapor! Želja naša bi torej bila, naj bi se v prihodnje jelo sklepati ljudske šole o isti dobi z drugimi učnimi zavodi, namreč v sredini meseca julija. Največje delo je pri kraji in deci ne ostaja sedaj družega nego prosta zabava pri živini na paši ali po travi pod sadunosnim drevjem. Ozrimo se le v vinorodne kraje naše dolenske strani. Glavno delo imajo tam doli o trgatvi. Kako je to lepo, prepričali smo se uže o priliki sami, ko se zbira deca okolo domačih v veselem vinogradu, kjer se dela pridno od zore do mraka in se pojo mile domače pesni — kako to blaži deci um in duh! Pomisliti je pri tem, da naša žetev in setev ni ravno tako prijetna, kakor dolenska trgatve, vender deca uči se tedaj pridnosti in varčnosti ter se vadi v potpežljivosti, ko se združena z delavci poti in trudi pri pekočem solnci sredi polja. Dalje vemo, da bi ugajala ta razdelitev tudi g. učiteljem bolj, kakor naša sedanja. Tudi bi se po mojih mislih smele počitnice razširiti na dva meseca, kakor je to običajno v mestih, na pr. v Ljubljani. Sploh bi še dovolil priporočati jednakoost v razdelitvi počitnic; marsikaka nedostatnost bi se s tem zmanjšala! Mislim, da nam naše učiteljstvo teh vrstic ne bo v zlo vzelo. Onim, ki bi mislili, da je pisal ta dopis kak učitelj, pa bodi povedano, da jih je pisal le „kmet“, prijatelj naših vrlih učiteljev.

Komenčan.

Razne vesti.

(Cesarska beseda.) Iz Bruka se v 25. dan m. m. poroča izza časa cesarjevega bivanja pri tamošnjih vojnih vajah: Včeraj popoldne obiskal je cesar nenažno bôlnico v novem taboru. Cesar obiskal je najprej za moštvo sanitetnega oddelka postavljene barake in potem prostore, kjer je blizu 60 bolnikov. Z vsakim vojakom je cesar prijazno govoril. Na odločenem prostoru v parku pa so šatori za bolnike z naležljivimi boleznimi. Štabni zdravnik je razlagal na željo cesarjevo o napravah ter je hotel mimo teh šatorov cesarja peljati, češ, tu so naležljive bolezni. „Pustite me, da obiščem tudi te bolnike,“ odvrne cesar, „zakaj bi se jih

bal.“ Nič niso zdali daljni ugovori zdravnikovi. Cesar podal se je v šatore ter stopil brez strahu k postelji vsakega bolnika.

(Električna razsvetljava v kaznilnicah.) Listi poročajo, da c. kr. pravosodno ministerstvo namerava uvesti v kaznilnice važno novotarijo. Ogle davajo se zdaj kaznilnice, da se poizve, če bi bilo primerno jih električno razsvetliti.

(Srečna občina.) Povsodi se toži o velikih davkih, kateri težé državljane, vsak bi si jih rad otresel, a ne gre. Poroča pa se, da meščanom mesta Seeburg letos ni treba plačati nobenega davka, kajti mestna blagajnica je polna.

(Upor v ženski kaznilnici.) Iz Madrida se v 24. dan m. m. poroča, da so se v kaznilnici v Alkali uprle ženske. 928 žensk je tu notri zaprtih; te izvohle so izmed sebe voditeljico z neomejeno oblastjo, potem pa so izpodile iz kaznilnice vojake, čuvarje in usmiljene sestre, zaprle vrata in se skrbno zavarovale za zidovjem. Sreča je le, da nimajo nobenega orožja. Zdjaj so vojaki obkolili poslopje in kmalu se bode napala posadka; najprvo se bode kaznilnica napala pri glavnih vratih, tedaj po bodo pijonirji na drugem mestu predrli zid.

Domače stvari.

— „Slovenec“ z dné 2. t. m. dodaje poročilo o imenovanji ptujskega okrajnega živinozdravnika gosp. Ivana Wagnerja deželnim živinozdravnikom za Kranjsko naslednjo opazko: „Škoda in nerazumljivo je, zakaj da se pri oddaji domačega kruha domačini prezirajo ter se taistega najboljši kosovi tujcem režejo!“ Temu naj bode v pojasnilo, da se je za izprazneno mesto živinozdravnika oglasilo 13 prosilcev, med temi samo jeden Kranjec. Izmed teh prosilcev izbrani okrajni živinozdravnik višje kategorije gosp. Ivan Wagner je izmed vseh prosilcev izkazal najdaljšo službeno dôbo, on umeje po polnem nemščino, slovenščino in češčino ter se je med svojim skoro 23letnim javnim delovanjem tako zelo odlikoval, da so ga opevano pohvalila višja oblastva, dvakrat celo visoko c. kr. ministerstvo za notranje zadeve. Ker nobeden njegovih soprosilcev ni imel jednake službene dôbe za seboj in je tudi teoretična sposobnost Wagnerjeva „izvrstno“ klasificirana, tako se je dala njemu prednost pred jedinim kranjskim ali sploh slovenskim prosilcem.

(Povozil) je voznik včeraj ob 1/2 7. uri zvečer na Starem trgu 61 let staro ženo Lenko Cunder, ko je pridrdral prav hitro iz sv. Florijana ulic. Cunder je dobila več poškodb na telesu, vender so zunanje poškodbe le lahke.

(Tatvina.) V noči med 24. in 25. avg. vlomili so tatovi v prodajalnico Ivana B. v Učaku. Razdejali so železno omrežje in pobrali nekaj obleke, perila, blaga in denarja. Škode so naredili za 67 glđ.

(Izneverila) je neka dekla tukajšnji gospej, katera ji je izročila 18 kosov raznega domačega perila, da isto zastavi v zastavljavnici kranjske hranilnice, dva namizna prta. Gospa je takoj opazila, da je številka kosov na zastavnem listu popravljena in v zastavljavnici zvedela, da je le 16 kosov zastavljenih. Policija je našla v stanovanji dekle izneverjena dva namizna prta.

(Mrtvo truplo) kmetovalca, kateri je s konjem vred utonil pod žalostno Goro pred nekaterimi dnevi, našli so danes zutraj v Ljubljani ob trnovskem nasipu in odnesli je v mrtvašnico k sv. Krištofu.

(Letno poročilo) četverorazredne ljudske šole v Krškem koncem šolskega leta 1883/84 kaže, da je to šolo obiskavalo 160 dečkov in deklic, in sicer prvi razred 26 dečkov in 23 deklic, drugi razred 26 dečkov in 15 deklic, tretji razred 16 dečkov in 24 deklic, četrti razred 9 dečkov in 21 deklic. Poučevali so na ti šoli naslednji gospodje in gospodičine učiteljice: Božidar Valenta, nadržitelj in vodja; Jarnej Ravnikar, učitelj; Ivan Knavs, katehet, Marija Wessner, učiteljica, in Marija Marovt, učiteljica. V tem letnem poročilu objavlja g. J. Ravnikar spis: „Dodatek k opisu krškega okrajnega glavarstva.“

— (Tatvina.) Neža Ladiha, delavka v tabačni fabriki, ukrala je svoji prijateljici Tereziji Ogrinovi v skupnem stanovanju v Gradišči št. 11 med tem, ko Ogrinove ni bilo doma, mnogo obleke in isto prodala. Policija je Ladiho včeraj prišla in izročila sodniji.

— (Tatu.) kateri je ukral g. K. zadnjo nedeljo pri sv. Krištofu na pokopališču uro z verizico, je policija prijela. Tat je nek Lah, kateri se je nekoliko dni po Ljubljani potepal. Ure in verizice ni imel več in tajil je tatvino. A sumno je, da si je obril brado, katero je v nedeljo še nosil. Izročili so ga sodniji.

— (Povodenj.) Iz Loške doline se nam poroča: Vsel oblega deževja v tem tednu izstopila je voda potoka Obrha ter preplavila polje. Posebno škodo je povzročila povodenj vsem Nadesku, Podcerkvi in Danjam. Žalostno je bilo gledati, kako so ljudje brodili po vodi ter lovili otavo. Proso, ajda, fižol in krompir bodo tudi pod vodo mnogo trpeli, če ne bodo celó pokvarili se. Škoda se ne more še natanko ceniti, govori pa se, da bi znašala blizu 7000 gld. Ob cerkniškem jezeru je voda vzela 1600 voz uže pokošenega sena. Škoda je velika!

— (Nesrečna družina.) Iz Otoč pri Podnartu se nam piše: Pretečeni petek peljal je železniški čuvaj v Otočah pri Podnartu, Matevž Jeršé, z volom omlájeno protje v Radovljico prodajat ter ga je spremljeval njegov sin Jože, dijak. Vsako leto namreč napravijo nekaj takega protja, ki raste ob železnični progi, ter ga prodajo za pletenino ter stržijo nekoliko goldinarjev v svojo potrebo. Omenjenega dne prodavši robo, vrneta se, vsedši se na voz proti domu; bilo je uže o mraku. Ko se peljeta po klanci od „Feharja“ proti Posavcu, splazi se deska izmed lestvic, tako daleč naprej, da je vola v zadnje noge suvala, vsled česar se vol splašal in dere po klancu. Oče poskoči raz voz in pade tako nesrečno, da takoj nezavesten obleži; padel je znak in udaril se na glavo. Tudi fant skoči raz voz, a vender srečno, ter teče nazaj do „Feharja“ in pokliče pomoči. Feharjev oče in deček naložila sta moža in pripeljala domov, kjer je čez tri četrt ure umrl. Pred nekoliko leti splazilo se mu je dekletce, katero je ravno hoditi jelo, na železniški tir. Oče vglada otroka v trenutku, ko pridra vlak in v obupnosti skoči po otroka, ga zgrabi in vrže v stran, pa njega uže dohiti mašina, ga vrže v stran, kjer se je le nekoliko pobil; otrok pa je vsled tega umrl. — Pretečenega meseca decembra pa mu je nenadoma za vročino umrl, nadepolni nadarjeni sin Matevž, prvošolec v Ljubljani. Oče Matevž je zapustil udovo s šestimi otroci, od katerih je najstarejši omenjeni Jože, ki je letos dovršil 4. razred ljudske šole v Ljubljani s prav dobrim vspehom; bil je drugi. — Ranjki bil je jako priden in skrben oče. S pomočjo dobrotljivih ljudi, spravil je dva sinova v šolo. Hrano so jima dajali dobrotniki, za obleko in stanovanje jima je sam skrbel. Udova gotovo ne bode mogla. Kaj škoda bilo bi za dečka, ko bi ne mogel dalje v šolo. Bog daj, da bi se ga kak blag dobrotnik usmilil!

Št. IX. prinaša te spise:

1. Gorázd: Najlepša pesen. Balada. — 2. Dr. Iv. Tavčar: Mrtva srca. Povest. (Dalje.) — 3. Jan Trdina: Bajke in povesti o Gorjancih. 21. Peter in Pavel. (Dalje.) — 4. Gregor Jeršé: Josip Podmilšak, pisatelj slovenski. — Simon Rutar: Akvileja. V. — 6. Jos. Staré: Vinko IV. — 7. J. K.: Rožmarin; V gaji; Vrag. Pesni. — 8. Lujiza Pesjakova: Popotni spomini. III. IV. — 9. Josip Cimperman: Pevsko gásló. — 10. Jan Trdina: Vinska modrost: 12—17. — 11. Svoimir: Venoči cvetlici. — 12. Dr. K. Štrekelj: Novejši pisatelji ruski: Turgénev. — 13. Dr. Fr. Wiethaler in J. Šubic: Književna poročila. — 14. Slovenski glasnik.

„Ljubljanski Zvon“ izhaja po jedenkrat na mesec v zvezkih, po 4 pole velike osmerke obsežnosti ter stoji za vse leto 4 gl. 60 kr., za pol leta 2 gl. 30 kr.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 2. septembra. Srbski kralj in kraljica sta popoldne došla na Dunaj.

Lvov, 2. septembra. Deželni zbor je danes otvoril deželni maršal s kratkim nagovorom, v katerem se govori o obsežnosti škode po povodnji ter izreka cesarski visokodušnosti za deželo zahvalo.

Budimpešta, 2. septembra. Srbska kraljeva obitelj je ob polu 11. uri po noči sim prišla. Vlak je imel 37 minut zamude, ker se je pri Zemunu polomila železniškemu vozu os.

Budimpešta, 2. septembra. Zaradi govoric o nameravanem napadu na srbskega kralja je policija ukrenila obširne varstvene naredbe. Na poti med Zemunom v Budimpešto se je železniškemu vozu ogrela os, in zaradi tega je imel vlak tri četrt ure zamude. Dalnje potovanje od Budimpešte je ovirala vest, da je osebni vlak pri Kelenföldu skočil iz tira, zatorej se je potovanje nadaljevalo še le danes v jutro.

Budimpešta, 2. septembra. O vesteh nameravanega napada na srbskega kralja izjavlja iz gotovega vira „Ungarische Post“ zagotovilo, da so policijske preiskave na mestu pokazale, da je vlak skočil iz tira zaradi tega, ker so bili železniški pragovi trohljivi.

Arad, 2. septembra. Danes gre Nj. veličanstvo cesar k vojaškim vajam v Blumenthal. Jutri se bode vršila odločilna bitka, na kar si bode Nj. veličanstvo ogledalo vojaštvo.

Angern, 2. septembra. Glavni nadzornik vojne, fm. nadvojvoda Albrecht, in njegovo spremstvo so prišli sim danes v jutro ob 10. uri s posebnim vlakom severne železnice.

Bonn, 2. septembra. Fm. Herwarth je umrl.

London, 2. septembra. Po poročilih iz Tien-Tsina je zahteval japonski poslanik suverenost nad Loochoo-otoki za Japan, ter je ob enem zahteval iste pogodbinske pravice, katere je Kitajska dovolila drugim državam. Japonski poslanik je hotel podati se v Peking, da bi se tam na dalje pogajal. — Po brzjavki iz Hong-Konga je naznanil general Courbet, da so francoske operacije z brodovjem dovršene ter da morejo trgovske ladije zdaj zopet neovirano plavati na reki Min.

Varšava, 2. septembra. Kakor se čuje, se car pričakuje tukaj v četrtek ali v petek.

Kahira, 2. septembra. Major Kičener je dobil pisem od Gordona. Slednje pismo z dne 15. junija poroča, da se more Kartum še štiri mesece držati.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 4. septembra.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	80.65
„ „ „ srebri	81.40
Zlata renta	104.—
5% avstr. renta	95.80
Delnice narodne banke	852.—
Kreditne delnice	296.10
London 10 lir sterling	121.55
20 frankovec	9.65 ⁵
Cekini c. kr.	5.74
100 drž. mark	59.50

Uradni glasnik

z dne 1. septembra.

Eks. javne dražbe: V Metliki premakljivo blago Jak. Snedica z Luže (200 gld.) dne 15. in 29. sept.; posestne in užitne pravice Jos. Težaka iz Suhorja (440 gld.) dne 27. sept. in 11. okt.; posestne in užitne pravice Mart. Štefaniča iz Rozalnice dne 15. in 29. sept. — V Mokronogu (prostovoljna dražba) zemljišče Zupančičevo iz Martinje Vasi dne 24. sept. — V Vipavi zemljišče Mat. Žorža z Slapa (1146 gld. 5 kr.) dne 7. okt., 7. nov. in 6. dec.; zemljišče Matvž. Severja iz Zemone (1340 gld.) dne 22. okt., 22. nov. in 23. dec.; zemljišče Ant. Semenča iz Orehovice (2053 gld.) dne 18. okt., 18. nov. in 18. dec. — V Črnomlju zemljišče Mihe Šterbenca iz Velikih Rodin (610 gld.) dne 3. okt., 7. nov. in 5. decembra.

Naprava zemljiških knjig: Pri c. kr. okrajni sodniji v Krškem za katastralno občino Krško; poizvedbe dne 14. septembra. — Pri c. kr. okr. sodniji na Brdu za katastralno občino Čemšenik; poizvedbe dne 16. septembra. — V Kamniku za katastralno občino Črna; poizvedbe dne 9., 10., 11., 13. in 15. sept.

Tujci.

Dne 1. septembra.

Pri Maliči: Rose, trg. potovalec, z Dunaja. — Ellinger, trg. potovalec, iz Brna. — Baumann, trg. agent iz Gradca. — Zuzach in Polisseno, zasebnici, iz Trsta. — Petz, trgovec s hčerko, iz Trsta. — Mohorčič, trgovec in Rey, trgovec, iz Trsta. — Dr. Brelisch z rodbino, iz Reke. — Baron Somaruga iz Gorice. Pri Slonu: Baronica Delmeštri, posestnica, Denovan, z rodbino, in dr. Turk, okrajni zdravnik, iz Trsta. — Lokar in pl. Gasteiger iz Ajdovščine. — Dr. Rausch, advokat, iz Kozjega. — Hauser, ekonom iz Kapošvára. — Borštnik s soprogo iz Dubrovnika. — Mayr, c. kr. stotnik, iz Podkloštra. — Dobida, trgovec s hčerko, iz Gorice. Pri Tavčarji: Feichtner, pivovarnik, iz Grödinga. — Gigavári, zasebnik, iz Pešte. — Tori, posestnik, iz Gorice. — Vallentschag, odvet. kandidat, iz Postojine. Pri Južnem kolodvoru: Schradin, zasebnik, z Dunaja. — Rutti, kletar, iz Celja. — Sochor, godb. učitelj z rodbino, iz Ljubljane.

Umrlí so:

Dne 2. septembra. Jovana Flore, užitninskega nadziralca, heč, 9 l., Cesta na Rudolfovo želez. št. 12, davica.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
sept.	7. zjutraj	737.76	+12.3	svhz. sl.	p. j.	0.00
	2. pop.	737.27	+23.4	zpd. sr.	s. js.	
	9. zvečer	736.55	+17.2	spd. sl.	s. js.	

Ravnokar je izšla in se dobiva v Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bambergovi knjigarni:

Poročilo o kmetijski enkėti

dne 17. in 18. aprila 1884 v Ljubljani, uredil dr. Josip Vošnjak, deželni odbornik.

Cena 50 kr., po pošti 55 kr.

Nemška prestava tega poročila velja 60 kr., po pošti 65 kr.

Ostane tú od nedelje 31. avgusta do 8. septembra.

V Lattermannovem drevoredu.

Največja menažerija na celem svetu.

Lastnik F. Kleeberg.

Otvorjeno od 9. ure dopoldne do 9. ure zvečer.

Prvikrat v Ljubljani: 1 povodnji konj, 1 nosoróg, 1 tapir, 2 slona, 15 levov, 5 prekrasnih tigrov, 2 črna pantra, rjavi in črni medvedje, pegasti pantri, leopardi, jaguari, bela lama, 30 redkih opic, 4 kače, krokodili i. t. d. — Vsak dan dve glavni predstavi: ob starih popoldnih in ob sedmih zvečer s čudovitim slonom „Jombo“, s 2 prekrasnima tigroma, 6 levi, hijenami, medvedi, volkovi, producirala se bodeta krotiteljica zverin gospodč. Ema Kleeberg in slavnoznani krotilec zverjadi g. K. Grail. Vsakrat je med produciranjem glavno krmjenje grabežljivih zverin.

Ustoppnina: I. prostor 70 kr.; II. prostor 40 kr.; III. prostor 20 kr. (86) 4
Zdravi konji za klanje se kupujejo, da se krmijo z njimi grabežljive zverine.

